

Riksantikvaren
Postboks 8196 Dep.
0034 Oslo

Besøksadresse:
Dronningensgt. 13

Internett: www.ra.no

Statuserapport 2008

Prosjektittel

Riksantikvarens ruinprosjekt 2006-2015

Prosjektbeskrivelse

Generelt (prosjekt mål): Bevaring, tilrettelegging for publikum, skjøtsel og pleie av områdene rundt ruinene samt overvåking og langsiktig vedlikehold. De 12–15 største anleggene vil bli prioritert, samt ruiner som engasjerer lokalmiljøet sterkt. (St.meld. nr. 16 (2004-2005), side 28.)

Organisasjon

En prosjektgruppe bestående av representanter fra Utviklingsavdelingen (prosjektansvarlig), Informasjonsavdelingen og Kulturminneavdelingen. Det er i tillegg tett kontakt med Riksantikvarens distriktskontorer i saker som kommer inn under deres ansvarsområde.

Mål for arbeidet (delmål, tiltak) i 2008:

1. Konservering og skjøtsel: Tilstandsanalyse, konservering og skjøtsel av utvalgte ruinanlegg
2. Informasjon og formidling: Gi ut informasjonsblader samt arrangere Nordisk ruinseminar.
3. FOU og dokumentasjon: Materialanalyser, metodeutvikling (konservering) og dokumentasjon.
4. Kompetanseutvikling: Deltakelse på kurs i ruinkonservering.

Går til

Miljøverndepartementet

Arkivkode	351.3	Utførende enhet Utviklingsavdelingen, Konserveringsseksjonen	
Elektronisk filnavn		Prosjektleder (navn, sign.) Inger-Marie Aicher Olsrud	Dato 16.4.2009
Prosjektnr 27230003	Periode: 2008	Godkjent av (navn, sign.) Harald Ibenholt	

Del 1 Fremdrift, organisasjon og økonomi

2008 var tredje år i Ruinprosjektet. Vi har begynt å få resultater av arbeidet både i form av ferdig konserverte anlegg, anlegg som er velstelte og innbydende for besøkende, og vi begynner å få de første erfaringsresultatene fra ulike konserveringsmetoder.

Med alle samarbeidspartnere – som også inkluderer media – er Ruinprosjektet en stor organisasjon, og vi opplever etter hvert at det er en større forståelse både for selve prosjektet og for de tiltak som må gjennomføres for at anleggene skal bringes opp på et ordinært vedlikeholds nivå.

Prosjektgruppen

Gruppen har endret sammensetning i løpt av året. Dette skyldes blant annet pensjonering og overgang til annen stilling hos Riksantikvaren.

Januar 2008

Inger-Marie Aicher Olsrud
Anna-Lena Eriksson
Harald Ibenholt
Egil Kvarud
Åse Bitustøl
Karin Axelsen
Oddbjørn Sørmoen

Desember 2008

Inger-Marie Aicher Olsrud
Harald Ibenholt
Åse Bitustøl
Karin Axelsen
Hulda Brastad Bernhardt
Jens Rytter

Økonomi

Det er betalt ut 8.209.319 kr på Ruinprosjektet i 2008. Budsjettet var på 7.500.000 kr. Avviket skyldes at restmidler fra post 72.3 ble overført til Ruinprosjektet slik at noe av etterslepet i forhold til den opprinnelige prosjektplanen kunne tas igjen.

Konservering og skjøtsel	7 561 188
Informasjon	86 911
FOU og dokumentasjon	479 205
Kompetanseutvikling og reiser	82 015
Totalforbruk 2008	8 209 319

Del 2 Arbeidet i prosjektet i 2008

1. Konservering og skjøtsel

Valdisholm borgruin, Eidsberg

Budsjett: Mindre godtgjørelse til eier for utgifter i forbindelse med beiteprosjekt.

Anlegget er ikke tidligere konservert, og vi har derfor besluttet at det inntil videre ikke skal gjøres inngrep i murverket. Det ble i år for første gang forsøkt vegetasjonsskjøtsel med geiter. To dyr ble satt ut av grunneier. Forsøket viste seg svært vellykket og beitingen er planlagt videreført og utvidet i 2009.

Vinkjelleren, Bergen

Budsjett: 800.000 kr + egeninnsats fra kommunen og eier.

I 2008 er det arbeidet med oppmuring og fuging. Deler av det originale tregulvet er bevart og dekket til. Ny dør er satt inn, og arbeidene med tilrettelegging med gangveier og utstillinger er i gang.

St Nikolas kirkeruin, Sarpsborg

Budsjett: 90.000 kr + egeninnsats fra Østfoldmuseet

Ruinen er ferdig konserverert og ble offisielt åpnet med Olsokgudstjeneste 3. juli. Hele anlegget er nå ferdig og det arbeides nå med å planlegge fremtidig skjøtsel. I forbindelse med konserveringen er det utført to arkeologiske undersøkelser som har gitt spennende funn, blant annet av beinmateriale.

Mo kirkeruin, Vestre Slidre

Budsjett: 100.000 kr + tilsvarende i egeninnsats fra kommunen

Sommeren 2008 ble det gjennomført arkeologiske undersøkelser, og på senhøsten ble det satt opp tak som skal beskytte murene under konserveringen.

Foto: Valdres folkeblad

Selja kloster og helgenanlegg, Selje

Budsjett: 800.000 kr + egeninnsats fra kommune og fylkeskommune

Konserveringsarbeidene på Selja er omfattende, og i 2008 er hovedinnsatsen lagt i konservering av tårnet. Arbeidet er nå ferdig og stillaset er tatt ned. Arbeidene fortsetter i 2009 med hovedvekt på innsiden av tårnet, klosterkirken med sakristi. Det arbeides også med opprusting av sti og trapp opp til helgenanlegget.

Steinvikholm borggruin, Stjørdal

Budsjett: 2.000.000 kr + egeninnsats fra eier (Fortidsminneforeningen)

Fortsatt konservering. I 2008 er det arbeidet på vestmuren fra mellom porten og ”Bonden”. Det er langt nytt toppdekke også i området omkring porten.

Munkeby kloster, Levanger

Budsjett: 400.000 + egeninnsats fra eier (Fortidsminneforeningen)

Fortsatt konservering med hovedvekt på søndre del av skipet.

Reins kloster, Rissa

Budsjett: 300.000 kr + egeninnsats fra eier

Konservering med hovedvekt på søndre korsarm. Det arbeides med å finne en løsning for bevaring og samtidig visuell tilgang til portalen som forbinder ruinen med hovedhuset.

Sverresborg, Trondheim

Budsjett: 160.000 kr + egeninnsats fra Sverresborg museum

Fortsatt konservering av festningsmurene.

St. Knut / Tilrem kirkeruin, Brønnøy

Budsjett: 290.000 kr + egeninnsats fra kommunen

Tilrem kirkeruin er den nordligste av middelalderruinene som omfattes av Ruinprosjektet. Det har vært arbeidet med konservering over flere år, og anlegget er nå ferdig konservert. Åpningen ble markert med gudstjeneste 2. pinsedag.

Nes kirkeruiner, Nes

Budsjett: 290.000 kr + egeninnsats fra kommunen

Deler av murene er tatt ned og bygget opp igjen og sementfuger fra tidligere restaureringer er skiftet ut med kalkmørtel. Arbeidene er nå nærmest avsluttet og åpningen av anlegget vil finne sted i løpet av 2009.

Tenor kirkeruin, Eidsberg

Budsjett: 80.000 kr + egeninnsats fra kommunen

Ruinene er konservert med nye fuger og nytt toppdekke. Anlegget ble offisielt åpnet med gudstjeneste og dåp i juni 2008. Det skal settes opp nytt skilt i løpet av 2009.

Foto: Østfoldmuseet.

Olavskirken, Tønsberg

Budsjett: 200.000 kr + egeninnsats fra kommunen

Konserveringsarbeidene er nå tilnærmet ferdige. Murene er rensert og fuget opp med kalkmørtel, og nedfalt stein er murt opp igjen. I løpet av 2009 skal det legges nytt toppdekke på murene, nytt bunndekke/markeringer, og skråningen opp mot naboeiendommen skal bygges opp på nytt. Det arbeides også med belysning av anlegget.

Olavsklosteret, Oslo

Budsjett: 1.815.000 + egeninnsats fra kommunen

Murpartier med større skader tas ned og bygges opp igjen og sementfuger erstattes med kalkmørtel. Det er viktig å finne fram til et best mulig toppdekke, og det er derfor satt ut prøver på ulike løsninger for dette. Arbeidet med konservering startet opp i 2007 og er beregnet fullført i løpet av 2011.

Værne kloster, Rygge

Budsjett: 90.038 kr + egeninnsats fra eier og Østfoldmuseet

I løpet av 2008 er det felt trær og rensket opp inne i ruinene. Det er satt opp tak over murene for konservering i 2009.

Foto Østfoldmuseet

Skjøtsel

Budsjett: 145.250 kr + egeninnsats

Det er utført vegetasjonsskjøtsel, ettersyn og vedlikehold av murer på Kannikenes gårder, Valdisholm, Lyse kloster, St. Mikael's kirkeruin (Rokoberget) og Halsnøy kloster.

2. Informasjon og formidling

Nordisk ruinseminar 2008

Budsjett 51.958 kr + medfinansiering fra Nordisk ministerråd og arrangører

Riksantikvaren var sammen med Hedmarksmuseet / Stiftelsen Domkirkeodden og Hedmark fylkeskommune vertskap for Nordisk ruinseminar 2009. Arrangementet var samtidig prosjektets markering av at det er ti år siden vernebygget over domkirkeruinen ble oppført. Seminaret samlet 50 deltakere fra de nordiske landene med unntak av Island. Hovedtema for konferansen var vernebygg og alternative måter for bevaring og formidling av ruiner. Det ble også demonstrert liming av stein og innfarging av mørtel.

Fakta-ark, hefte og bannere

Budsjett: 34.954 kr

Det er laget 4 fakta-ark. Disse omfatter Olavsklosteret, Domkirkeruinen i Hamar, Selja og Værne. Det er utgitt et hefte med Øystein Ekrolls artikkel *Ruinhistorikk – ruinars funksjon og verdi, før og no*.

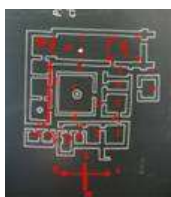
Det er produsert bannere for informasjon på byggeplassen.

3. FOU og dokumentasjon

Budsjett: 479.205 kr

Fotogrammetri

Ruinanleggene Olavsklosteret i Oslo (ferdigstilling), Tautra, Munkeby, Værne og Steinvikholm (deler av anlegget) er dokumentert. Det er gjort ferdigstilling av tidligere utført feltarbeid.

Analyser av beinmateriale fra St. Nikolas

Det er funnet fragmenter av menneskebein, middelladerkeramikk og diverse annet middelaldermateriale.

Laserskanning av Selja (klosterøya)

Det er utført laserskanning fra fly av klosterøya med spesiell vekt på området omkring kirkestedet Bø.

Diverse FOU

Det er utført analyser av kalkprøver fra Selja og test av frostbestandigheten til tegl til Olavsklosteret.

4. Kompetanseutvikling, reiser med mer

Budsjett: 82.015 kr

Prosjektet har hatt en deltaker ved kurs i ruinkonservering ved West Dean college i England. Kurset gir innføring i konserveringsteknikk og materialvalg, restaureringsetikk og praktisk murarbeid samt vegetasjonspleie med mer.

Oslo, 16. april 2009

Inger-Marie Aicher Olsrud